

Spis treści

Wstęp	9
-----------------	---

Europa

HEINZ DUCHHARDT, <i>Christianitas versus Europa?</i> Przemiany w międzynarodowym prawie traktatowym XVIII wieku	15
GABRIELA WAŚ, Stosunki między państwem i kościołem na wybranych przykładach europejskich w okresie nowożytnym: powstawanie kościołów terytorialnych	25
OTFRIED CZAİKA, Carolus Redivivus oder der wiederaufwachende nordische Löwe – Das Bild Karls XII. als Retter des Protestantismus in der proschwedischen Publizistik	57

Śląsk czasów habsburskich

ARNO HERZIG, Die Monokonfessionalisierung Schlesiens als politisches Programm der Habsburger vom 16. bis zum 18. Jahrhundert	87
JAN KOPIEC, Konwencja altranstadska z 1707 roku w relacjach papieskich dyplomatów	97
ADAM PERŁAKOWSKI, Saksonia wobec konwencji w Altranstädt. Misja Kaspara Christiana von Seligmanna w Wiedniu w latach 1707–1709	107
AGNIESZKA SEIDEL-GRZESIŃSKA, Ikonografia konwencji altranstadskiej – obraz politycznych i religijnych kontekstów traktatu we współczesnych mu dziełach sztuk plastycznych	121
LUCYNA HARC, Ocena roli i znaczenia konwencji altranstadskiej w piśmiennictwie śląskim XVIII wieku	133
JÓZEF PATER, Kościoły pokoju i łaski przejawem tolerancji religijnej na Śląsku	147
JÓZEF SWASTEK, Konwersja Angelusa Silesiusa (Jana Schefflera) z protestantyzmu na katolicyzm	159
ANTONI KIELBASA, SDS, Trzebnica po wojnie trzydziestoletniej	169
BOGUMIŁA BURDA, Wpływ konwencji w Altranstädt na kształtowanie się protestanckiego szkolnictwa średniego na Dolnym Śląsku do 1740 roku	179
TOMASZ JAWORSKI, Konfesjonalizacja życia społecznego na pograniczu śląsko-łużyckim w pierwszej połowie XVIII wieku	191
KRYSTYN MATWIJOWSKI, Pietyści a Konwencja w Altranstädt	209
RENATA CZYŻ, Władza świecka i duchowna wobec książki protestanckiej w księstwie cieszyńskim	215

Śląsk czasów pruskich

PETER BAUMGART, Staat und Kirche im bikonfessionellen Schlesien zwischen Staatsräson und Aufklärung	229
---	-----

JACEK DĘBICKI, Władza habsburska na Śląsku a sprawy religijne w piśmiennictwie śląsko-znamczym 2. połowy XVIII i początku XIX wieku	241
LESZEK ZIĄTKOWSKI, Problem sekularyzacji życia społecznego a emancypacja Żydów w dziele J.Ch. Dohma <i>Über Bürgerliche Verbesserung der Juden</i> (1781)	253

Prusy

JANUSZ MAŁŁEK, Kalwini polscy i litewscy w Królewcu w początkach XVIII wieku . .	265
JACEK WIJACZKA, „Tolerancja podatkowa”. Żydzi w Prusach Brandenburskich w XVIII wieku	281
SŁAWOMIR KOŚCIELAK, „Dwóch jest antychrystów na ziemi, sułtan i papież”. Sprawa rektora Ernesta Augusta Bertlinga – przyczynek do dziejów polemiki religijnej w Gdańsku połowy XVIII wieku	295

Rzeczpospolita Polsko-Litewska

ALEKSANDRA SKRZYPIETZ, Jakub Sobieski na Jasnej Górze	313
BOGDAN ROK, Wielka wojna północna w pamiątkach duszpasterzy katolickich	325
MAŁGORZATA SKWARCZYŃSKA, Niepublikowane dokumenty dotyczące wyprawy Stanisława Leszczyńskiego po koronę polską w 1733 roku	331
JACEK SZPAK, Struktura organizacyjna i społeczna zakonu paulinów w Rzeczypospolitej w czasach saskich	353
FILIP WOLAŃSKI, Bernardyni w społeczeństwie Rzeczypospolitej XVIII wieku w świetle piśmiennictwa staropolskiego	383
PIOTR BADYNA, Wychowanie obywatelskie w koncepcjach edukacyjnych pijarów i jezuitów	391
MICHAŁ ZWIERZYKOWSKI, Kwestie religijne w polityce sejmiku województw poznańskiego i kaliskiego w latach 1696–1732	403
MONIKA WYSZOMIRSKA, Konflikt między szlachtą a duchowieństwem katolickim w Rzeczypospolitej w okresie rządów Augusta III Wettyna	415
DARIUSZ ROLNIK, „Konteksty religijne” i ich specyfika w rzeczywistości politycznej Rzeczypospolitej czasów stanisławowskich (1764–1795)	425
ANDRZEJ STROYNOWSKI, Rola biskupów w obradach sejmów lat 1778–1786	437
DARIUSZ NAWROT, Polska wobec zakończenia wojny austriacko-tureckiej w 1790 roku. Zabiegi dyplomatyczne o umieszczenie polskiego reprezentanta w kongresie pokojowym	453
MACIEJ FORYCKI, Rzeczpospolita tolerancyjna i fanatyzm Polaków. Ewolucja poglądów Woltera na temat sytuacji wyznaniowej w Polsce XVIII wieku	463
Summary	475
Indeks nazwisk	482

Contents

Introduction	9
------------------------	---

Europe

HEINZ DUCHHARDT, <i>Christianitas</i> vs Europe. Changes in the 18 th -century international treaty law	15
GABRIELA WĄS, Relations between state and church – selected European examples from the modern period: the emergence of local churches	25
OTFRIED CZAİKA, Carolus Redivivus oder der wiederaufwachende nordische Löwe – Das Bild Karls XII. als Retter des Protestantismus in der proschwedischen Publizistik	57

Silesia in the Habsburg era

ARNO HERZIG, Die Monokonfessionalisierung Schlesiens als politisches Programm der Habsburger vom 16. bis zum 18. Jahrhundert	87
JAN KOPIEC, The Altranstädt Convention of 1707 in the accounts of papal diplomats . . .	97
ADAM PERŁAKOWSKI, Saxony and the Altranstädt Convention. Kaspar Christian von Seligmann's mission in Vienna, in 1707–1709	107
AGNIESZKA SEIDEL-GRZESIŃSKA, Iconography of the Altranstädt Convention – a picture of political and religious contexts of the treaty in its contemporary fine art works . .	121
LUCYNA HARC, The role and significance of the Altranstädt Convention in the 18 th -century Silesian literature	133
JÓZEF PATER, The Churches of Peace and Grace – a manifestation of religious tolerance in Silesia	147
JÓZEF SWASTEK, Angelus Silesius' (Jan Scheffler's) conversion from Protestantism to Catholicism	159
ANTONI KIEŁBASA, SDS, Trzebnica after the Thirty Years' War	169
BOGUMIŁA BURDA, The influence of the Altranstädt Convention on the development of the Protestant secondary education in Lower Silesia up to 1740	179
TOMASZ JAWORSKI, Confessionalization of social life on the Silesia-Lusatia borderland in the first half of the 18 th century	191
KRYSTYN MATWIJOWSKI, The Pietists and the Altranstädt Convention	209
RENATA CZYŻ, Secular and spiritual power towards a Polish Protestant book in the Duchy of Cieszyn	215

Silesia in the Prussian period

PETER BAUMGART, Staat und Kirche im bikonfessionellen Schlesien zwischen Staatsräson und Aufklärung	229
---	-----

JACEK DEBICKI, The Habsburg Power in Silesia and religious matters in the literature on Silesia from the turn of the 19 th century	241
LESZEK ZIĄTKOWSKI, The secularization of social life and the emancipation of Jews in J.Ch. Dohm's <i>Über Bürgerliche Verbesserung der Juden</i> (1781)	253

Prussia

JANUSZ MAŁŁEK, Polish and Lithuanian Calvinists in Królewiec in the early 18 th century	265
JACEK WIJACZKA, 'Tax tolerance'. Jews in Brandenburgian Prussia in the 18 th century	281
ŚLAWOMIR KOŚCIELAK, 'There are two antichrists on the earth – the sultan and the pope'. Rector Ernest August Bertling's case: a contribution to the history of religious polemics in Gdańsk of the mid-18 th century	295

The Polish-Lithuanian Commonwealth

ALEKSANDRA SKRZYPIETZ, Jakub Sobieski in the Jasna Góra Monastery	313
BOGDAN ROK, Great North War in the diaries of the Catholic clergy	325
MAŁGORZATA SKWARCZYŃSKA, Unpublished documents on Stanisław I Leszczyński's expedition for the Polish crown in 1733	331
JACEK SZPAK, The organizational and social structure of the Order of St Paul's monastery in the Saxon Commonwealth	353
FILIP WOLAŃSKI, The Observants in the society of the 18 th -century Poland in the light of Old Polish literature	383
PIOTR BADYNA, Civic education in the Piarist Order's and the Society of Jesus' educational concepts	391
MICHAŁ ZWIERZYKOWSKI, Religious matters in the policy of <i>sejmiks</i> in Poznań and Kalisz provinces in 1696–1732	403
MONIKA WYSZOMIRSKA, Conflict between the nobility and Catholic clergy in the Commonwealth under Augustus III Wettin	415
DARIUSZ ROLNIK, 'Religious contexts' and their specificity in the Polish political realia of the Stanisławian period (1764–1795)	425
ANDRZEJ STROYNOWSKI, The role of bishops in the <i>Sejm</i> sessions in 1778–1786	437
DARIUSZ NAWROT, Poland facing the end of Austrian-Turkish war in 1790. Diplomatic efforts to place a Polish representative in the Peace Congress	453
MACIEJ FORYCKI, The tolerant Commonwealth and the fanaticism of Poles. Evolution of Wolter's views about the religious situation in the 18 th -century Poland	463
Summary	475
Name index	482